



امیرالمؤمنین علیه السلام در زندگی حکومتی خود، نسبت به عدالت، نسبت به حقوق ضعفا و درماندگان و پابرهنگان، بی اغماض و بی گذشت بود. ماهم باید همینطور باشیم. آن حضرت نسبت به حق خود و به سهم خود، بسیار پرگذشت بود؛ همه ما نیز باید همین‌گونه باشیم.

پیام مقام معظم رهبری علیه السلام به مناسبت حلول سال ۱۳۷۹

قدردانه‌ی علما و مراجع عظام از برگزاری همایش بین‌المللی «امام علی علیه السلام الگوی عدالت و معنویت برای جهان امروز»

وی گفت: خداوند می‌فرماید که ما هیچ زحمتی را هدر نمی‌دهیم و هر چه عمل کرده‌اید، خداوند احسان کرده است. این مرجع تقلید با اشاره به آثار و برکات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم گفت: باید در آینده بیش از اینها دستاوردهای دفتر تبلیغات اسلامی را نظاره‌گر باشیم و نوآوری‌های این دفتر را جزء برکات این انقلاب بدانیم و امیدواریم که در کارتان دلگرم باشید و بدانید که ما مؤید شما هستیم و حرکت و عمل شما را تأیید می‌کنیم و از نظر ما بی‌نهایت مورد تقدیر و تشکر هستید.

* ضرورت بهره‌مندی بیشتر از کلام

اهل بیت علیهم السلام

حجت الاسلام والمسلمین سید جواد شهرستانی «نماینده آیت الله سیستانی در ایران» نیز در دیدار دست‌اندرکاران همایش بین‌المللی «امام علی علیه السلام الگوی عدالت و معنویت برای جهان امروز» اظهار داشت: ما سرمایه کلام اهل بیت علیهم السلام را در اختیار داریم، اما باید بررسی کنیم که در مقابل این سرمایه چه کارهایی انجام دادیم؟ و

آیا آنگونه که شایسته است، قدمی را برداشته‌ایم؟ وی با بیان اینکه علما با زحماتی این مذهب را به ما رسانده‌اند و اکنون قدرت علمی و هر جنبه دیگر به برکت آنها است گفت: اگر آنها این زحمات را انجام ندادند و در مقابل مشکلات مقاومت نمی‌کردند، این مذهب به ما نمی‌رسید.

نماینده آیت الله سیستانی در ایران با تأکید بر ضرورت برنامه‌ریزی‌های دقیق و منظم برای برگزاری چنین همایش‌هایی گفت: این که برای حضرت علی علیه السلام می‌خواهید کار انجام دهید، بسیار ارزشمند است و همه باید روی کلام اهل بیت علیهم السلام بیشتر کار کنیم.

الگوی عدالت و معنویت برای جهان امروز» و تهیه‌کنندگان اصطلاحنامه فقه تصریح کرد: خطابه‌ها و گفته‌ها و نامه‌های امیرمؤمنان علی علیه السلام مربوط به حدود ۱۴۰۰ سال قبل می‌باشد ولی گویی برای امروز نوشته شده است و جای تعجب نیست که عهدنامه مالک اشتر را به زبان‌های مختلف ترجمه کرده‌اند و در سازمان ملل منتشر ساخته‌اند.

این مرجع تقلید با تقدیر از آثار و فعالیت‌های دفتر تبلیغات اسلامی خاطرنشان کرد: از زحمات



دست‌اندرکاران این همایش تشکر می‌کنم و امیدوارم مشمول عنایت امیرمؤمنان علی علیه السلام باشند.

* قدردانی از برگزاری همایش و فعالیت‌های دفتر تبلیغات اسلامی

همچنین آیت الله محمدعلی علوی گرگانی در دیدار دست‌اندرکاران همایش بین‌المللی «امام علی علیه السلام الگوی عدالت و معنویت برای جهان امروز» پس از استماع گزارشی از روند برگزاری این همایش اظهار داشت: با توجه به گزارش‌هایی که ارائه شد، ما را خوشحال کردید و در این گزارشات مبرراتی داده شد که در عرض این چند مدت زحمات زیادی کشیده شده است.

علما و مراجع عظام تقلید در دیدار رئیس دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم و دست‌اندرکاران همایش بین‌المللی «امام علی علیه السلام الگوی عدالت و معنویت برای جهان امروز» از برگزاری این همایش قدردانی کردند.

حجت الاسلام والمسلمین احمد واعظی و دست‌اندرکاران همایش بین‌المللی «امام علی علیه السلام الگوی عدالت و معنویت برای جهان امروز» در آستانه برگزاری این همایش با حضرات آیات عظام صافی گلپایگانی، مکارم شیرازی، علوی گرگانی و همچنین نماینده آیت الله سیستانی در ایران دیدار و گفت‌وگو کردند.

* هر چه از فضائل امام علی علیه السلام سخن بگوییم، کم گفته ایم

آیت الله لطف الله صافی گلپایگانی در دیدار دست‌اندرکاران همایش بین‌المللی «امام علی علیه السلام الگوی عدالت و معنویت برای جهان امروز» با تقدیر از برگزارکنندگان این همایش اظهار داشت: هر چه راجع به اوصاف، فضائل، معجزات و مقامات امیرالمؤمنین علیه السلام بگوییم که افراد زیادی نیز در خصوص

ایشان گفته‌اند، کم است و باز هم باید درباره با آن حضرت گفته شود تا دیگران با آن حضرت بیشتر آشنا شوند.

وی پس از بیان اشعاری در مدح امیرمؤمنان حضرت علی علیه السلام خاطرنشان کرد: هر چه که از فضائل و منزلت حضرت علی علیه السلام سخن بگوییم و گفته باشیم، کم گفته ایم و نمی‌توانیم ایشان را توصیف کنیم و حضرت ولیعصر عجل الله تعالی فرجه باید مداح آن حضرت باشند.

* خطابه‌ها و گفته‌های امیرمؤمنان علیه السلام گویی برای امروز نوشته شده است

آیت الله ناصر مکارم شیرازی هم در دیدار دست‌اندرکاران همایش بین‌المللی «امام علی علیه السلام

معاون پژوهشی دفتر تبلیغات اسلامی در جمع خبرنگاران مطرح کرد:

اهداف و محورهای همایش بین المللی «امام علی علیه السلام الگوی عدالت و معنویت برای جهان امروز»



که چون درباره امیرالمؤمنین علیه السلام همایش‌ها و کارهای خوبی انجام شده، ما به گونه‌ای این همایش را مدیریت کنیم که بحث‌هایی جدیدی مطرح شود و دچار تکرار نشویم و به این خاطر، عنوان این همایش «امام علی علیه السلام الگوی عدالت و معنویت برای جهان امروز» مطرح شد و طبق تحقیقاتی که انجام شده است، تا کنون استخراج الگوی علمی در حوزه عدالت و معنویت انجام نشده بود.

معاون پژوهشی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم با اشاره به برگزاری همایش بین‌المللی «امام علی علیه السلام الگوی عدالت و معنویت برای جهان امروز» در پنجشنبه ۱۶ اسفندماه ۹۷، به تشریح محورها و اهداف این همایش پرداخت. به گزارش روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی، حجت الاسلام والمسلمین دکتر نجف لک‌زایی در نشست خبری همایش بین‌المللی «امام علی علیه السلام الگوی عدالت و معنویت برای جهان امروز» که در مرکز همایش‌های غدیر برگزار شد، اظهار داشت: در سال گذشته در پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی این بحث مطرح شد که به مناسبت ۱۴۰۰ مین سال شهادت امیرالمؤمنین علیه السلام یک اجلاس به برگزار کنیم. وی افزود: در همین راستا، طرحی نوشته شد و در هیأت‌امنا به عنوان یک همایش بین‌المللی به تصویب رسید و در معاونت بین‌الملل وزارت علوم مورد تأیید قرار گرفت و برای پایگاه استنادی علوم جهان اسلام در شیراز (isc) ارسال شد و پس از مورد تأیید قرار گرفتن، کد رسمی همایش اخذ شد.

معاون پژوهشی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم تصریح کرد: از این جهت که سالگرد شهادت امام علی علیه السلام در ماه رمضان بود و حضور میهمانان خارجی با مشکل مواجه بود، ولادت آن حضرت را در نظر گرفتیم و چون ولادت در پایان سال است تدبیر این شد که زمانی میان ولادت حضرت زهرا علیه السلام و ولادت امیرالمؤمنین علیه السلام باشد، لذا ۱۶ اسفندماه انتخاب شد.

وی با بیان این که چهار هدف برای این همایش به تصویب رسیده است، گفت: شناخت و تبیین علمی و روشمند سیره امیرالمؤمنین علیه السلام در دو بعد عدالت و معنویت، ارائه الگوی مناسب به جامعه امروزی به ویژه در موضوعات حکمرانی عادلانه و حقوق انسانی و عدالت اجتماعی، ارائه راهکار مناسب برای حل تعارضهای منطقه‌ای و بین‌المللی مبتنی بر تعالیم اسلامی و سیره امام علی علیه السلام و تلاش برای بسط اندیشه‌های امیرالمؤمنین علیه السلام در سطح جهان به شکل کاربردی است.

حجت الاسلام والمسلمین لک‌زایی اظهار داشت: در جلسات کمیته علمی همایش دغدغه‌ای بود

حجت الاسلام والمسلمین دکتر مطهری:

ارسال ۳۰۵ مقاله به همایش امام علی علیه السلام الگوی عدالت و معنویت برای جهان امروز



دبیر علمی همایش «امام علی علیه السلام الگوی عدالت و معنویت برای جهان امروز» با بیان این که امروز معنویت و عدالت به عنوان دو نیاز گمشده جامعه بشری هستند، از ارسال ۳۰۵ مقاله به همایش «امام علی علیه السلام الگوی عدالت و معنویت برای جهان امروز» خبر داد. به گزارش روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی، حجت الاسلام والمسلمین حمیدرضا مطهری در نشست خبری همایش بین‌المللی «امام علی علیه السلام الگوی عدالت و معنویت برای جهان امروز» که در مرکز همایش‌های غدیر قم برگزار شد، اظهار داشت: هدف ما از این همایش این بود که می‌خواستیم کار صورت بگیرد که نیاز امروز جامعه باشد.

وی با بیان این که امروز معنویت و عدالت به عنوان دو نیاز گمشده جامعه بشری است و احساس نیاز به این دو مقوله سبب شکل‌گیری برخی از جریان‌های انحرافی مانند عرفان‌های نوظهور شده است، گفت: تلاش برای ایجاد جامعه معنوی، ناخودآگاه جامعه را به سمت عدالت هم سوق خواهد داد و این دو مقوله در پیوند ناگسستنی با هم هستند.

دبیر علمی همایش «امام علی علیه السلام الگوی عدالت و معنویت برای جهان امروز» با بیان این که ۳۰۵ مقاله به این همایش رسیده است تصریح کرد: ۲۷۰ مقاله فارسی و ۳۵ مقاله عربی می‌باشد و مهمانان خارجی این همایش عمدتاً از کشور عراق هستند و برخی از نویسندگان از کشورهای فارسی‌زبان مانند افغانستان و تاجیکستان می‌باشند و یک مقاله هم از کشور آمریکا به زبان عربی ارسال شده است.

وی با بیان این که بخش عمده کار علمی این همایش بر روی مقالات سفارشی است، افزود: چکیده این مقالات در روز همایش منتشر می‌شود و بعد از همایش هم از مجموع این مقالات، یک درسنامه استخراج خواهد شد.

حجت الاسلام والمسلمین مطهری با بیان این که از نگاه دیگر فرق اسلامی و حتی از نگاه مستشرقان هم مقالاتی دریافت شده است، اظهار داشت: چکیده‌های این مقالات در روز همایش در نشر الکترونیک پژوهان در دسترس خواهد بود.

وی افزود: این همایش ۶ پیش‌نشست علمی داشته است و ۲۰ مرکز علمی در برگزاری این همایش با پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی همکاری داشته‌اند.

وی با بیان این که این همایش چهار محور اصلی دارد، گفت: محور اول امام علی علیه السلام و حکمرانی عادلانه بود و در چهار موضوع عدالت در حوزه قوانین، ساختارها، رفتارها و کارگزاران است، محور دوم امام علی علیه السلام و حقوق انسانی با ۶ موضوع حقوق بشر از دیدگاه امام علی علیه السلام، حقوق بشر دوستانه، حقوق فردی، حقوق شهروندی، حقوق اقلیت‌ها و حقوق زنان است. معاون پژوهشی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم افزود: محور سوم معنویت علوی و دنیای امروز است که در این محور ۶ موضوع امام علی علیه السلام و معنویت عمومی جامعه، معنویت در عرصه حکمرانی، رابطه معنویت و عدالت، مدل زیست معنوی امام علی علیه السلام، معنویت علوی در اندیشه عالمان غیر مسلمان و معنویت علوی در ادبیات عرفانی است.

وی ادامه داد: چهارمین محور این همایش هم امام علی علیه السلام و عدالت اجتماعی است که در چهار موضوع آزادی‌های اجتماعی و مدنی از منظر علوی، سیره عملی امام علی علیه السلام در برابر مخالفان، امام علی علیه السلام و عدالت اقتصادی و عدالت قضایی از منظر علوی مطرح شده است. حجت الاسلام والمسلمین لک‌زایی اظهار داشت: بعد از انتشار فراخوان، مقالاتی که از طریق سایت همایش به دبیرخانه واصل شد، در مجموع ۲۷۰ مقاله فارسی و ۳۵ مقاله عربی است که جمع کل مقالات ۳۰۵ مقاله می‌باشد و از این مقالات، ۳۳ مقاله به عنوان مقالات برتر در روز پنجشنبه ۱۶ اسفندماه در چهار پنل مورد ارائه و نقد و بررسی قرار می‌گیرد.

وی بیان داشت: طبق برنامه این همایش پنجشنبه ۱۶ اسفندماه ۹۷ از ۹ صبح شروع خواهد شد و تا ۱۷:۳۰ ادامه خواهد داشت و برنامه اصلی در این پنل‌ها پیگیری می‌شود.

معاون پژوهشی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم خاطرنشان کرد: در اختتامیه این همایش حجت الاسلام والمسلمین شیخ حسین انصاریان به سخنرانی خواهد پرداخت و آیت‌الله مکارم شیرازی برای این همایش پیامی را داده‌اند و آیت‌الله جوادی آملی هم سخنرانی خواهند کرد.

نشست رسانه ای همایش بین المللی
«امام علی علیه السلام الگوی عدالت و معنویت برای جهان امروز» به روایت تصویر



دیدار دست اندرکاران همایش بین المللی
«امام علی علیه السلام الگوی عدالت و معنویت برای جهان امروز» با علما و مراجع به روایت تصویر



چکیده مقالات

نسبت عدالت و معنویت در اندیشه علوی



احمد واعظی
استاد دانشگاه باقرالعلوم علیه السلام و رئیس دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

مقاله حاضر دو بخش اساسی دارد.

در بخش نخست آن به شکل انتزاعی و فارغ از تلقی خاص از معنویت‌گرایی به بررسی امکان‌ها و ظرفیت تعاملی دو مقوله عدالت اجتماعی و معنویت می‌پردازد و در بخش دوم ضمن برشمردن و مرور اجمالی بر ارکان و عناصر اصلی منظومه معنویت‌علوی و خطوط اصلی معنویت‌گرایی منعکس شده در کلام و سیره امام علی علیه السلام از جایگاه عدالت در این منظومه معنوی و نسبت میان عدالت و این تلقی از معنویت‌گرایی بحث می‌کند.

در بخش نخست، مقاله به این نتیجه رهنمون می‌شود که معنویت‌گرایی در برخی ابعاد بحث از چیستی عدالت و نیز بحث از چگونگی استقرار عدالت مجالی برای ایفای نقش دارد هم‌چنان که این نسبت یک سویه نبوده و عدالت نیز می‌تواند در معنویت‌گرایی ایفای نقش کند.

در بخش دوم مقاله نشان داده می‌شود که معنویت‌گرایی مندرج در کلام علوی به سبب تأکید بر حرمت و حقوق انسانی، آخرت‌گرایی غیر انزواگرا نه و غیر جامعه‌گریز تسهیل‌گر عدالت‌پذیری و عدالت‌خواهی و استقرار و بسط عدالت اجتماعی است و از سوی دیگر تحکیم و تثبیت عدالت اجتماعی به رشد و ارتقای معنویت در جامعه اسلامی می‌انجامد بنابراین نسبت میان عدالت و معنویت پیوندی تعاملی و دو سویه است.

امنیت به مثابه عدالت در اندیشه و عمل امیرالمؤمنین علی علیه السلام



نجف لکزابی
استاد دانشگاه باقرالعلوم علیه السلام و رئیس پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

دغدغه همیشگی انسان و دغدغه همه انسان‌ها در همه اعصار «بقای» انسان بوده و هست. نهاد سازی بزرگترین اختراع بشر برای «بقا» بوده است. «نهاد خانواده» برای بقای نوع انسان از طریق بقای نسل، نهاد بهداشت با کار ویژه تأمین «سلامت»، نهاد اقتصاد با کار ویژه تأمین «معیشت»، نهاد تعلیم و تربیت با کار ویژه انتقال فرهنگ و عوامل بقا به نسل‌های جدید و نهاد حکومت با کار ویژه تأمین «امنیت».

نهاد حکومت، به لحاظ نیازی که دیگر نهادها در تأمین امنیت خود به آن دادند، از دیگر نهادها مهم‌تر است و به جهت تأمین امنیت خانوادگی، بهداشتی، اقتصادی و فرهنگی همه آن نهادها به او امر حکومت تن می‌دهند.

نسبت این نهادها با دین، به عنوان یک فرا نهاد، باعث می‌شود تا بتوانیم آنها را متصف به دینی بودن یا نبودن بکنیم. مدعای مقاله حاضر این است که مهمترین و کلیدی‌ترین عنصر موجود در دین که در همه نهادها، به ویژه نهاد حکومت، نقش تعیین کننده دارد، عنصر عدالت است.

از این رو است که در فلسفه ارسال رسل «لیقوم الناس بالقسط» آمده است، و در واقع «تزکیه» و «تعلیم» نیز از لوازم عدالت است. عدالت از آن رو که جامع فضایل است و نیز مظهر و تجلی خداگرایی و تخلیق به اخلاق الهی و معاد باوری است می‌تواند تأمین کننده امنیت پایدار و مطمئن انسانی باشد. و این از آن رو است که «عدل» در دیدگاه اسلامی علاوه بر بقای دنیوی، به بقای اخروی نیز می‌پردازد و بلکه دنیا مقدمه و مزرعه‌ای است برای آخرت.

نگاه دو بعدی به انسان و زندگی و امنیت فقط از عهده رهبران عادل بر می‌آید.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام، چنان که همه می‌دانیم و مشهور است، بر عدل و عدالت تأکید ویژه‌ای داشت.

در واقع سخنان ایشان در آغاز حکومت با تأکید بر اجرای عدالت شروع می‌شود و تا لحظه شهادت هم ادامه دارد.

در واقع می‌توانیم بگوییم در اندیشه و عمل امام علی علیه السلام تأمین امنیت، به عنوان وظیفه ذاتی حکومت، از طریق اجرای عدالت و بکارگیری کارگزاران عادل و نیز فهم و قرائت عادلانه دین اسلام است.



«اخوت دینی» و کارکردهای عدالت‌ساز آن در وضعیت «نابرابری پیچیده»
(بررسی اندیشه مایکل والزر از منظر علوی در گفته «اما اخ لک فی الدین او نظیر لک فی الخلق»)

مهدی کریمی

دانشجوی دکتری فلسفه اسلامی دانشگاه باقرالعلوم

استادیار پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی و رئیس مرکز مطالعات اجتماعی و تمدنی



حبیب اله بابانی

برابری، عنصری محوری در تحقق عدالت اجتماعی است. برای تحقق عدالت اجتماعی، عموماً از سوی صاحب‌نظران، الگوی «برابری ساده» به‌عنوان راهکاری برای تحقق برابری و در نتیجه عدالت اجتماعی پیشنهاد شده است. مدل برابری ساده علیرغم همه مزیت‌هایی که دارد، با چالش‌های جدی‌ای در زمینه بی‌توجهی به شایستگی‌ها و تکثرگرایی فرهنگی روبرو است. بدین جهت نظریه «برابری پیچیده» از سوی والزر به‌عنوان رویکردی نو در تأکید بر تکثر فرهنگی و مبنا قرار دادن تلقی از خیر در نگرش توزیع مطرح شده است. بر اساس نظریه «برابری پیچیده»، نابرابری در یک حوزه نبایست به دیگر حوزه‌ها کشانده شود. بر اساس این دیدگاه، سرایت نابرابری از یک حوزه به حوزه دیگر، به معنای تحقق استبداد است. جلوگیری از تکثیر نابرابری و توجه به تلقی‌های گوناگون از خیر، راه را برای تحقق مدل برابری پیچیده، هموار می‌سازد. امام علی علیه السلام، در نامه به مالک اشتر در خصوص نفی استبداد، بر مفهوم اخوت دینی و برابری انسانی تأکید نموده‌اند. مدل اخوت که شامل لایه‌های اخوت ایمانی، اخوت اسلامی، اخوت دینی، و حتی اخوت انسانی است، می‌تواند نظریه رقیبی را در بحث از مقوله «برابری» مطرح کند که در آن صرفاً نابرابری‌های اجتماعی کنترل نمی‌شود (رویکرد سلبی)، بلکه نابرابری‌ها منفی (که هر کسی در پی منافع خود است) به نابرابری‌های مثبت (که هر کسی در پی ضرر خود (self) برای منفعت دیگران (others) است) تبدیل می‌گردد (رویکرد ایجابی). این مدل از برادری و اخوت که روابط بین حاکم و رعیت را نیز دربرمی‌گیرد، استبداد اجتماعی را که والزر از آن گریزان است، نه فقط محدود می‌کند بلکه به حل آن می‌پردازد. به بیان دیگر، مدل اخوت در کلام امیرالمؤمنین علیه السلام می‌تواند مدلی مناسب برای تحقق برابری و نفی استبداد باشد. این الگوی زیستی، شبکه‌ای از توزیع را ارائه می‌دهد که بر آن پایه، نه تنها از تکثیر نابرابری‌های منفی در جامعه جلوگیری می‌شود، بلکه با توسعه برادری‌ها در شبکه‌های پیچیده انسانی، زمینه برای تکثیر برابری‌ها و بلکه نابرابری‌های مثبت فراهم می‌گردد.

علی علیه السلام و نظریه های عدالت

عماد افروغ



بدون تردید عدالت جایگاهی والا و خاص در اسلام و نظام سیاسی اسلامی دارد. فلسفه ارسال رسل، میزان و سنجش الهی، اصلاح امور مردم، بهترین سیاست، ابزار آبادانی شهرها، ایفا و استیفاء حقوق انسانی، بنای معاد و فلسفه تاریخ، زمینه ساز تحقق کرامت و شخصیت انسانی، رکن ایمان، ابزار نابودی بیدادگران، وسیله گشایش، و... تنها بخشی از مضامین و مفاهیم قابل استنباط از آموزه‌ها، آیات و روایات دینی است. تا کنون نظریه‌های متعددی در خصوص مفهوم عدالت، از طرف صاحب‌نظران مطرح گردیده است که با رویکردهای متنوعی در حوزه مباحث نظری طرح شده‌اند. در این بین شخصیت خاص حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام و عدالت محوری ایشان در انجام امور اجتماعی و سیاسی، مورد توجه برخی از این صاحب‌نظران قرار داشته است. در این پژوهش با بررسی انواع نظریه‌ها و تعاریف درباره عدالت، سعی خواهد شد با مدنظر قرار دادن این آراء نگاهی به عدالت از منظر حضرت علی علیه السلام داشته باشیم.

انگاره معنویت در حیات تمدنی امام علی علیه السلام

سید علیرضا واسعی
دانشیار پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی



دغدغه همیشگی انسان و دغدغه همه انسان‌ها در همه اعصار «بقای» انسان بوده و هست. نهاد سازی بزرگترین اختراع بشر برای «بقا» بوده است.

«نهاد خانواده» برای بقای نوع انسان از طریق بقای نسل، نهاد بهداشت با کار ویژه تأمین «سلامت»، نهاد اقتصاد با کار ویژه تأمین «معیشت»، نهاد تعلیم و تربیت با کار ویژه انتقال فرهنگ و عوامل بقا به نسل‌های جدید و نهاد حکومت با کار ویژه تأمین «امنیت». نهاد حکومت، به لحاظ نیازی که دیگر نهادها در تأمین امنیت خود به آن دادند، از دیگر نهادها مهم‌تر است و به جهت تأمین امنیت خانوادگی، بهداشتی، اقتصادی و فرهنگی همه آن نهادها به اوامر حکومت تن می‌دهند.

نسبت این نهادها با دین، به عنوان یک فرا نهاد، باعث می‌شود تا بتوانیم آنها را متصف به دینی بودن یا نبودن بکنیم. مدعای مقاله حاضر این است که مهمترین و کلیدی‌ترین عنصر موجود در دین که در همه نهادها، به ویژه نهاد حکومت، نقش تعیین کننده دارد، عنصر عدالت است.

از این رو است که در فلسفه ارسال رسل «لیقوم الناس بالقسط» آمده است، و در واقع «تزکیه» و «تعلیم» نیز از لوازم عدالت است. عدالت از آن رو که جامع فضایل است و نیز مظهر و تجلی خداگرایی و تخلق به اخلاق الهی و معاد باوری است می‌تواند تأمین کننده امنیت پایدار و مطمئن انسانی باشد. و این از آن رو است که «عدل» در دیدگاه اسلامی علاوه بر بقای دنیوی، به بقای اخروی نیز می‌پردازد و بلکه دنیا مقدمه و مزرعه‌ای است برای آخرت. نگاه دو بعدی به انسان و زندگی و امنیت فقط از عهده رهبران عادل بر می‌آید.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام، چنان که همه می‌دانیم و مشهور است، بر عدل و عدالت تأکید ویژه‌ای داشت. در واقع سخنان ایشان در آغاز حکومت با تأکید بر اجرای عدالت شروع می‌شود و تا لحظه شهادت هم ادامه دارد. در واقع می‌توانیم بگوییم در اندیشه و عمل امام علی علیه السلام تأمین امنیت، به عنوان وظیفه ذاتی حکومت، از طریق اجرای عدالت و بکارگیری کارگزاران عادل و نیز فهم و قرائت عادلانه دین اسلام است.



مسعود امانلو

توازن سه گانه فقر و فساد و تبعیض در نهج البلاغه

علی جعفری
مدیر گروه مطالعات فرهنگی و اجتماعی مرکز مطالعات اجتماعی و تمدنی



سه گانه فقر و فساد و تبعیض از مشهورترین و البته معتبرترین صورتبندی های کلان از مسایل و چالش های جمهوری اسلامی ایران با رویکرد عدالت محور است.

سابقه حضور این صورتبندی کلان سیاسی-عدالتی در ادبیات رسمی جمهوری اسلامی به اوایل دهه هشتاد باز می‌گردد و از سوی عالیتین مقام نظام جمهوری اسلامی ارائه شده است.

این صورتبندی علی رغم گذشت بیش از یک دهه و نیم همچنان مورد توجه و پرکاربرد است و کیفیت دلالت آن به مسایل کلان جمهوری اسلامی بعد از یک دهه و نیم تضعیف نشده است.

با این حال اما مطالعات مربوط به توازن مسأله شناختی این سه گانه و نیز تأثیر و تأثرات متقابل هر یک از سه عامل بر یکدیگر کمتر تحت مطالعه آمده است.

مقاله پیش رو تلاش دارد با مطالعه چگونگی توازن این سه گانه در نهج البلاغه یک مباحثات این حوزه را یک گام پیش تر ببرد. در این چارچوب سؤال اصلی مطالعه آن است که در کتاب نهج البلاغه نحوه مواجهه با فقر و فساد و تبعیض بر اساس چه اولویت بندی اتفاق می افتد و این اولویت بندی - بخوانید توازن مسأله شناختی - چه رویکردهای سیاسی را ترجیح می دهد. روش مطالعه تحلیل محتوای کمی (CONTENT ANALYZE) و واحد تحلیل، مضمون است.

کمیسیون‌های تخصصی همایش بین‌المللی «امام علی علیه السلام الگوی عدالت و معنویت برای جهان امروز»

کمیسیون امام علی علیه السلام و عدالت اجتماعی

هیئت رئیسه: حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر شمس‌الله مریجی،
دکتر محمدعلی میرزایی،
دکتر نعمت‌الله صفری

ردیف	عنوان مقاله	نویسنده
۱	«اخوت دینی» و کارکردهای عدالت‌ساز آن در وضعیت «نابرابری پیچیده»	حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر حبیب‌الله بابایی
۲	ابعاد مفهوم عقل دینی در اندیشه و عمل امام علی <small>علیه السلام</small>	حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر محمد علی میرزایی
۳	معیارها و گونه‌های انصاف در اخلاق حکومتی امام علی <small>علیه السلام</small> با تأکید بر نامه ۵۳ نهج‌البلاغه	دکتر محمد جواد فلاح
۴	سبک‌شناسی مواجهه امیرمؤمنان علی <small>علیه السلام</small> با گسست‌های فعال اجتماعی در بازه زمانی حکومت	حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر امیرمحسن عرفان
۵	امام علی <small>علیه السلام</small> و عدالت فرهنگی	احمد اولیایی
۶	مفهوم‌شناسی عدالت و الزامات اجرایی شدن آن بر اساس سیره علوی	دکتر سیدعلی اصغر میرخلیلی
۷	التوزیع و الرقابه المالیه و اثرها فی التنمية الاقتصادیه فی عهد امیرالمؤمنین علی <small>علیه السلام</small>	دکتر زمان عبید وناس
۸	امام علی <small>علیه السلام</small> و نظریه‌های عدالت	دکتر عماد افروغ
۹	توازن فقر و فساد و تبعیض در نهج‌البلاغه	حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر علی جعفری

کمیسیون معنویت علوی و دنیای امروز

هیئت رئیسه: حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر مهدی علیزاده و
حجت‌الاسلام والمسلمین محمدهادی یعقوب‌نژاد و
حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر محمد جواد رودگر

ردیف	عنوان مقاله	نویسنده
۱	تحلیل سطوح عدالت و مراتب معنویت درحیات فردی و کنش سیاسی امام علی <small>علیه السلام</small>	حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر مهدی علیزاده
۲	راهکار متفاوت برای معنویت‌گستری	حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر محمدهادی یعقوب‌نژاد
۳	راهبردهای علوی در سلوک معنوی جامعه	حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر عیسی عیسی‌زاده
۴	انگاره معنویت در حیات تمدنی امام علی <small>علیه السلام</small>	دکتر سیدعلیرضا واسعی
۵	بررسی انتقادی ویژگی «اکتون بودن» در معنویت مدرن از دیدگاه نهج‌البلاغه	دکتر ابودررجی
۶	مؤلفه‌ها و شاخص‌های تریایط معنویت و عدالت در الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت	حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر رودگر محمدجواد (سیاوش)
۷	معنویت در سیره معیشتی امیرمؤمنان	حجت‌الاسلام والمسلمین بدالله مقدسی
۸	مدل زیست معنوی امام علی <small>علیه السلام</small> در انتخاب نوع خوراک و پوشش و واکاوی علل آن	حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر بدالله حاجی‌زاده
۹	معنویت علوی در آثار سنایی	سرکار خانم سمانه کاظمی
۱۰	معنویت در سیره امام علی <small>علیه السلام</small> و بازکاوی آن در آثار خاورشناسان	حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر سیدقاسم رزاقی موسوی

کمیسیون امام علی علیه السلام و حکمرانی عادلانه

هیئت رئیسه: حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر منصور میراحمدی و
حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر غلامرضا بهروزی لک،
دکتر محمدعلی چلونگر و دکتر سیدحسین فلاح‌زاده

ردیف	عنوان مقاله	نویسنده
۱	امنیت به مثابه عدالت در اندیشه و عمل امیرالمؤمنین علی <small>علیه السلام</small>	حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر نجف لک‌زایی
۲	پیوستگی عدالت و اعتدال در اخلاق سیاسی اسلامی با تأکید بر سیره علوی	دکتر سیدکاظم سیدباقری
۳	آسیب‌پذیری دولت اسلامی از منظر امام علی <small>علیه السلام</small>	دکتر محمدعلی چلونگر
۴	العدالة التنظيمية و اثرها علی سلوک المواطنه من منظورات امام علی <small>علیه السلام</small>	سرکار خانم دکتر نازک نجم
۵	رفتارشناسی حاکم در نامه امام علی <small>علیه السلام</small> به مالک اشتر (تحلیل متنی گزاره‌های رفتاری با روش تحلیل محتوا)	سرکار خانم دکتر هدیه تقوی
۶	عوامل مهارگریختگی قدرت سیاسی و سازوکارهای کنترل آن از دیدگاه امام علی <small>علیه السلام</small>	دکتر سیدحسین فلاح‌زاده
۷	اصول هنجاری عدالت‌ساختاری و پسا‌ساختاری در حکومت از منظر نامه‌های نهج‌البلاغه	حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر مهدی شجریان
۸	تحلیل مضامین سیره تربیتی - اخلاقی امیرالمؤمنین <small>علیه السلام</small> در برابر مخالفان داخلی (مطالعه موردی اصحاب جمل)	سرکار خانم دکتر معصومه شیردل
۹	حق محوری در تعامل سیاسی امام علی <small>علیه السلام</small> با کارگزاران	حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر علی اصغر ثنائی
۱۰	امام علی <small>علیه السلام</small> نافی نظریه توجیه‌گری وسیله توسط هدف	دکتر سعید نجفی‌نژاد

کمیسیون امام علی علیه السلام و حقوق انسان

هیئت رئیسه: آیت‌الله محمدهادی یوسفی غروی،
حجت‌الاسلام والمسلمین سیف‌الله صرامی،
دکتر داریوش رحمانیان

ردیف	عنوان مقاله	نویسنده
۱	نقش مردم در برپایی حکومت عدل از نگاه امام علی <small>علیه السلام</small>	دکتر داریوش رحمانیان
۲	عدالت اجتماعی امام علی <small>علیه السلام</small> و نقش آن در رویش موالی و گرایش آنان به اهل بیت <small>علیهم السلام</small>	دکتر سید محمود سامانی
۳	پژوهشی در ابعاد حقوق فردی و اجتماعی زن از منظر امام علی <small>علیه السلام</small>	احمد صابری مجد
۴	حقوق اجتماعی شهروندان از منظر امیرمؤمنان علی <small>علیه السلام</small> با تکیه بر نهج‌البلاغه	احسان ابراهیمی
۵	امام علی <small>علیه السلام</small> یگانه مرجع برای فریاد بی‌صدای اقلیت‌ها در عصر غیبت	سرکار خانم لیلاکردی
۶	حقوق المرأة و مکانتها فی فکر الامام علی <small>علیه السلام</small>	دکتر امل سهیل عبدالحسینی
۷	سیره امیرالمؤمنین <small>علیه السلام</small> درباره اقلیت‌ها	حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر علی‌اکبر ذاکری
۸	حقوق بشر دوستانه در سیره علوی با تکیه بر نهج‌البلاغه	حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر حمیدرضا مطهری



امیرالمؤمنین علیه السلام مظهر همه عدالت ها و اعجوبه عالم هستند و از صدر عالم تا ابد بجز رسول اکرم صلی الله علیه و آله کسی به فضیلت او نیست.

صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۳۴۳ و ۳۴۴

تهیه و تنظیم:
روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی
حوزه علمیه قم
سر دبیر: محمدرضا قربانزاده
www.Dte.ir

همایش بین المللی — **امام علی علیه السلام الگوی عدالت و معنویت برای جهان امروز**
به مناسبت هزار و چهارصدمین سال **شهادت** امیرالمؤمنین علیه السلام

ساعت ۸:۴۵ ال ۱۸ | پنجشنبه ۱۳۹۷/۱۲/۱۶



ساعت	صبح	افتتاحیه
۹:۲۰-۹	قرآن و سرود جمهوری اسلامی	
۹:۵۰-۹:۲۰	سخنرانی حجت الاسلام والمسلمین احمد واعظی	
۱۰:۳۰-۹:۵۰	سخنران حضرت آیت الله العظمی جوادی آملی <small>رحمته الله</small>	
۱۰:۴۵-۱۰:۳۰	پذیرایی	
۱۲-۱۰:۴۵	کمیسیون های تخصصی	
۱۴-۱۲	نماز و استراحت	

مکان: مرکز همایش های غدیر

ساعت	بعد از ظهر	اختتامیه
۱۶-۱۴	کمیسیون های تخصصی	
۱۶:۴۰-۱۶	گزارش کمیسیون ها	
۱۷:۳۰-۱۶:۴۰	سخنرانی حجت الاسلام والمسلمین حاج شیخ حسین انصاریان	
۱۷:۴۰-۱۷:۳۰	رونمایی از تمبر یادبود همایش	

مکان: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، سالن شیخ طوسی

